

BVD / SBP

- rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van belang
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

Nr. A84/043

27 juni 1984

's PROBLEMEN EN DE HOUDING VAN HET OOSTBLOK (II d)

In dit stuk wordt ingegaan op de Sovjet-Palestijnse relaties tussen eind december 1983 en medio april 1984. Voorts wordt aandacht geschonken aan in dit verband relevante contacten tussen Moskou en Damascus.

Dit rapport is het laatste in een serie van vier over de wijze waarop het Kremlin heeft gereageerd op de problemen waarmee de PLO- en de Al Fatah-top het afgelopen jaar werden geconfronteerd.

Het staat buiten twijfel dat de Sovjets er geen goed woord voor over hadden dat de voor- en tegenstanders van hun verschillen van mening gewapender hand uitvochten en dat zij alleen al daarom contacten met de muiters uit de weg gingen. Ontmoetingen met zelf meden zij overigens ook angstvallig. Aan de andere kant maakten de leiders in Moskou duidelijk de vrees van Syrië en van radicale Palestijnen als PFLP-leider en DFLP-voorman te delen dat op het internationale vlak te sterk was gaan mikken op samenwerking met conservatieve, pro-Westerse Arabische leiders om zo een dialoog met Washington te kunnen gaan beginnen. Overigens berustte deze angst, voorzover valt na te gaan, op verschillende gronden. Terwijl de Palestijnse radicalen bang waren dat zich te toegevend zou opstellen tegenover Amman en Washington, vreesden Moskou en Damascus vooral dat de PLO-voorzitter uiteindelijk de weg van de zogenaamde deelovereenkomsten op zou gaan en zo hun belangen niet voldoende zou respecteren.

De opstelling van het Kremlin kan eigenlijk niet beter worden aangegeven dan met een drietal citaten uit de Sovjetpers :

- "Een vastberaden 'nee' tegen het plan- liep als een rode draad door de toespraken van de afgevaardigden tijdens de 16e zitting van de PNC in Algiers medio februari 1983. Deze ondubbelzinnige houding vond ook neerslag in de slotverklaring". (in 'Novoye Vremya', maart 1983).
- "Tijdens zijn overleg met op 3 mei 1983 legde de nadruk op het belang van de leidende rol (!) van Damascus bij het verweer tegen het offensief dat door imperialistische krachten in de regio was ingezet". (TASS, 4-5-1983).

- "De vraag, die aan het huidige inter-Palestijnse conflict ten grondslag heet te liggen, namelijk of de Palestijnse verzetsbeweging zelfstandig moet zijn of met de (progressieve) Arabische staten dient samen te werken, is niet reëel en bevat slechts een schijntegenstelling omdat het een het ander helemaal niet tegenspreekt. De PLO moet een act anti-imperialistische kracht blijven". (in 'Novoye Vremya', december 1983).

Het mag overigens belangwekkend genoemd worden dat Moskou na jarenlang te hebben geprobeerd om - met gebruikmaking van de verschillen van opstelling tegenover de Palestijnse zaak - Amerika en West-Europa uit elkaar te spelen, thans blijkbaar onder druk staat van conservatieve, pr Westerse Arabische staten om te kiezen tussen en . Hierbij dient evenwel aangetekend te worden dat niets erop duidt dat de PLO-voorzitter zich actief zou willen inzetten voor een matiging van de strategische doelstellingen van zijn organisatie, zoals die zijn verwoord in een aantal beruchte passages van het 'Palestijnse Nationale Handvest'. Voorzover valt na te gaan ijvert namelijk slechts voor een herziening van de tactiek die de PLO moet volgen om het uiteindelijke doel te bereiken, te weten de ontmanteling van het huidige Israël.

's PROBLEMEN EN DE HOUDING VAN HET OOSTBLOK (IIId)

-----bij-----

Terwijl radicale en extreme Palestijnen woedend reageerden op het bezoek van de PLO-voorzitter aan de Egyptische president op 22 december 1983 en het CC/Al Fatah de handelwijze van op formele gronden veroordeelde *), kwam de Sovjetrussische televisie opmerkelijk genoeg met de vrij vlakke en summiere reactie dat er zo te zien geen goede gronden waren voor de veronderstelling als zou dat bezoek alleen al betekenen dat en zijn aanhang hun houding tegenover het Camp David-proces aan het herzien waren **). Overigens impliceerde deze uitlating natuurlijk wel een duidelijke waarschuwing aan het adres van de PLO-leider.

Ook maakte het door de CPSU gecontroleerde 'Informations-bulletin' later melding van een communiqué van het CC van de orthodoxe, Moskou-gezinde CP-Egypte eind januari ***), waarin werd verklaard dat 's bezoek negatieve consequenties had, onder andere vanwege de wijze waarop de regering in Cairo er gebruik van maakte. Volgens de Egyptische communisten versterkte de stap van de PLO-voorzitter bovendien de meningsverschillen binnen Al Fatah en tussen deze verzetsbeweging en de andere PLO-facties en gaf zijn daad steun aan de positie van de gematigde Arabieren, met name de as Saoedi-Arabië/Egypte/Jordanië/Marokko.

Sovjet-uitlatingen

Ter gelegenheid van de herdenking van het begin van de Palestijnse revolutie ****) werd eind december door het 'Sovjetcomité voor Solidariteit met de Afro-Aziatische Volkeren' een boodschap gestuurd aan het

---

*) Vgl. Focus nr. A84/038 dd. 28-5-1984, blz. 3 e.v.

**) TV-Moskou dd. 25-12-1983.

***) 'Informationsbulletin', jaarg. 1984 nr. 5 blz.54. Dit door de "Internationale Uitgeverij Vrede en Socialisme" te Praag uitgegeven bulletin publiceert documenten e.d. van "CP-en en arbeiderspartijen" die Moskou trouw zijn.

****) Op 1 januari 1965 eiste 'Al Fatah' voor het eerst de verantwoordelijkheid op voor een in Israël uitgevoerde bomaanslag. Die dag wordt sindsdien door de Palestijnen gezien als de geboortedag van hun opstand.

PLO/EC en dus niet - wat protocolair meer in de lijn had gelegen - door het CC/GPSU en het presidium van de Opperste Sovjet aan PLO/EC-voorzitter

. . In deze felicitatie werd opnieuw uitgesproken dat "de PLO een actieve anti-imperialistische factor in het Midden-Oosten was en moet blijven" *). Aangenomen mag worden dat bewust niet werd gekozen voor de formulering "was, is (!) en moet blijven".

Veelbetekenend berichtte TASS op 10 januari vanuit Damascus dat de tweede man van Lybië, , tijdens een persconferentie in de Syrische hoofdstad had verklaard dat "Lybië, Syrië en de Palestijnse patriotten" van een gezamenlijk vertrekpunt uitgingen bij hun verzet tegen "de expansionistische bedoelingen van het Amerikaanse imperialisme, het zionisme en de reactie". Hierbij dient bedacht te worden dat in de ogen van de Lybische leiders alleen de radicale en extreme Palestijnen aanspraak mogen maken op de eretitel "patriotten".

Volgens Arabische persbureau's ontmoette de PLO-voorzitter op 13 januari de Sovjet-ambassadeur in Tunis, **). Deze zou aan

een "zeer belangrijke" boodschap van de Sovjetleiders hebben overhandigd en zich lovend hebben uitgelaten over de rechtvaardige strijd van het Palestijnse volk "onder het wijze en moedige voorzitterschap van ".

-----
in Moskou

In opdracht van het CC/Al Fatah bracht (PLO/EC, CC/Fatah en voorzitter Palestijns-Sovjetrussische vriendschapsvereniging) van 13 tot 15 januari een bezoek aan Moskou "om daar uitleg te geven over de Palestijnse perikelen". Dit zou kunnen duiden op een vermoeden bij de Al-Fatah-leiders, dat het Kremlin onjuiste ideeën had omtrent de preciese aard van hun problemen en hun situatie. voerde in de USSR overleg met verte

---

*) TASS dd. 30-12-1983

**) Wafa (Palestina) dd. 14-1-1984 en KUNA (Koeweit) dd. 14-1-1984. De media in de USSR maakten geen melding van de ontmoeting.

woordigers van het CC/CPSU, het BuZa-ministerie en het Afro-Aziatische solidariteitscomité *). Overigens maakten de Sovjetmedia geen melding van het verblijf van de Al Fatah-topfunctionaris.

Volgens het Palestijnse persbureau **) gaven de Sovjets tegenover uiting aan hun krachtige steun voor de strijd van het Palestijnse volk onder leiding van zijn legitieme vertegenwoordiger, de PLO, en benadrukten zij de noodzaak tot nationale eenheid. Voorts toonden zij vertrouwen "in het patriottische politieke beleid dat de PLO-leiders eerder (!) hadden uitgestippeld en dat voorzag in een afwijzing van zelfbeschikking á la Camp David en van het plan- ". Kortom, ook nu weer geen woord dat leek op een ongeclausuleerde steunbetuiging van het Kremlin aan .

DFLP-delegatie in USSR

Op 16 januari arriveerde een door secretaris-generaal geleide DFLP-afvaardiging in Moskou ***). Alhoewel de DFLP-ers opmerkelijk genoeg door het CC/CPSU zouden zijn uitgenodigd ****), maakten de Sovjet-media geen melding van hun aankomst en de door hen gevoerde besprekingen *****).

-
- *) Sanaa-VOP (Palestina) dd. 15-1-1984 en Bagdad-VOP (Palestina) dd. 18-1-1984.
  - **) WAFA dd. 16-1-1984.
  - ***) Delegatieleden waren (PLO/EC, plv. secr-gen. DFLP) en (politburo DFLP).
  - ****) KUNA dd. 16-1-1984. Zoals in een eerder rapport in deze serie reeds werd opgemerkt, treedt het Afro-Aziatische solidariteitscomité normaliter op als uitnodigende instantie bij bezoeken van de afzonderlijke Palestijnse verzetsbewegingen.
  - *****) AFP (Frankrijk) dd. 18-1-1984.

De aanwezigheid van _____ werd evenwel niet geheel verzwegen, want op 20 januari meldde TASS dat de DFLP-leider diezelfde dag in Moskou een persconferentie had gegeven. Volgens het Sovjet-persbureau deed hij bij die gelegenheid een krachtige oproep tot eenheid van alle facties van het Palestijnse verzet met de progressieve krachten in de Arabische wereld. Voorts herinnerde hij aan de afwijzing door de PLO van zowel Camp David als het plan-_____. Curieus genoeg publiceerde AFP een verslag van die bijeenkomst met de pers, waarin verschillende opmerkingen voorkwamen die in de TASS-versie ontbraken. Het ging daarbij om uitspraken waarin _____ de ontmoeting tussen _____ en _____ veroordeelde en pleitte voor een meer collectief en democratisch functionerende PLO-leiding en bovendien een nauwere Palestijns-Syrische samenwerking in het vooruitzicht stelde *).

_____ bleek op 23 januari in de Bulgaarse hoofdstad Sofia te zijn gearriveerd. Dezerzijds wordt aangenomen dat hij tot die datum in de USSR verbleef.

Egypte terug in het islamitisch kamp

De Sovjets maakten er geen geheim van het niet eens te zijn met de beslissing van de 'Organisatie van Islamitische Staten' (ICO) om Egypte weer toe te laten **). De media in Moskou zagen in dat besluit het werk van "conservatieve Arabische regimens" en noemden het een afspiegeling van het "streven van zekere Westerse kringen om een splitsing te weeg te brengen onder de islamitische landen, en dan vooral onder de Arabische staten" ***). En dan te bedenken dat zich sterk voor die beslissing had ingezet!

Enkele dagen later werd van Sovjetzijde verkondigd dat de toelating van Egypte tot de ICO was geschied "onder druk van de conservatieve regeringen" en dat de delegaties van Lybië, Syrië en Zuid-Jemen uit protest uit de vergadering waren weggelopen ****). Diezelfde dag citeer

---

*) AFP dd. 20-1-1984.

**) Vgl. voor een summiere beschrijving van de gang van zaken rond de totstandkoming van dat besluit Focus nr. A84/038 dd. 28-5-1984 blz. 7/8.

***) Aldus een commentaar op de Sovjet-televisie dd. 20-1-1984.

****) TASS dd. 23-1-1984.

TASS een commentaar van het Afghaanse persbureau BIA, waarin de opening van Egypte in de ICO werd afgeschilderd als een dienst aan Israël en de VS.

In een Sovjetcommentaar op het bezoek van de Egyptische president aan Marokko van 7 tot 10 februari - diens eerste reis naar een Arabische staat, uitgezonderd Soedan - werd er veelzeggend aan herinnerd dat "de Arabische staten, die een ferme anti-imperialistische houding aannemen en strijden tegen elk compromis met deelgenoten in de Camp David-akkoorden, het ICO-besluit om Egypte weer toe te laten veroordelen" *).

Onenigheid in de Sovjettop ?

Eind januari publiceerde het Israëliësch dagblad 'Davar' een vraaggesprek met een anonieme Sovjet-diplomaat in de VS, die verklaarde dat er binnen het Kremlin verschil van mening bestond over de juiste opstelling ten opzichte van Palestijnse leiders als (PFLP) en (DFLP). Terwijl iemand als , secretaris CC/CPSU en hoofd afdeling buitenland CPSU, hen voluit wilde steunen, zouden andere Sovjetleiders daar bezwaar tegen hebben, aldus de geïnterviewde. Dezerzijds wordt vooralsnog aangenomen dat deze uitspraken niet anticipeerden op een aanstaande koerswijziging van het Kremlin, maar verwarring wilden zaaien in Israël en het Westen.

Waarschuwde Moskou ----- ?

Een Koeweits blad wist eind maart te berichten, dat het Kremlin de PLO-voorzitter op 10 februari had gewaarschuwd tegen dramatische stappen als zijn bezoek aan Egypte en hem had voorgehouden goed te beseffen dat zijn organisatie zonder Syrië niets kon bereiken. Tevens werd opgeroepen zich te houden aan letter en geest van de resoluties van de 16e zitting van de PNC, waarmee zijn bezoek aan Cairo nu juist in strijd was geweest ***).

---

*) TV-Moskou dd. 8-2-1984.

**) Geciteerd via de 'Jeruzalem Post' (Israël) dd. 6-5-1984.

***) 'Al-Watan' (Koeweit) dd. 24-3-1984.

Dezerzijds is verder niets bekend geworden omtrent een eventuele ontmoeting van met Sovjet-vertegenwoordigers op 10 februari. Er is wel een bericht van een Palestijns radiostation dd. 8 februari betreffende een ontmoeting van de PLO-voorzitter met de Sovjet-ambassadeur in Koeweit, , bij welke gelegenheid boodschappen werden uitgewisseld *). En een andere Palestijnse zender maakte rond diezelfde tijd melding van een bericht in het Koeweitse dagblad 'Al-Qabas' dat een brief uit Moskou had gekregen met het verzoek met spoed een Al Fatah-delegatie naar de USSR te sturen voor overleg **). Overigens opvallend dat de Sovjets dit verzoek aan en niet aan gericht zouden hebben.

De vraag dringt zich natuurlijk wel op of de Sovjetleiders rond 10 februari niet andere zaken aan hun hoofd hadden dan het Syrische-Palestijnse conflict : op 9 februari was immers staats- en partijleider overleden.

-----in Moskou

Op 13 februari arriveerde de PLO-voorzitter in de Sovjethoofdstad om aldaar de begrafenis van bij te wonen. Hij werd vergezeld door en (PLO/EC, secretaris-generaal ALF).

Tijdens zijn verblijf in Moskou ontmoette onder andere (DDR), (Cuba) en (Mongolië) en zou hij overleg hebben gevoerd met niet nader aangeduide "staats- en partijfunctionarissen uit de Sovjet-Unie" ***). Terwijl de Syrische delegatie, die werd geleid door de plv. secretaris-generaal van de Ba'ath-partij, wel door de nieuwe partijleider werd ontvangen, viel die eer de PLO-voorzitter niet te beurt. Zelfs en , plv. hoofd van de afdeling buitenland van de CPSU, verantwoordelijk voor het Midden-Oosten, gaven geen belet, terwijl zij wel gezamenlijk de secretaris-generaal van de CP-Libanon ontvingen.

Overigens werd de begrafenisplechtigheid ook bijgewoond door (politburo CP-Palestina). Vreemd genoeg zouden er geen vertegenwoordigers van het DFLP en het PFLP naar Moskou zijn gereisd.

---

*) Aden-VOP dd. 8-2-1984.

**) Algiers-VOP dd. 11-2-1984.

***) Bagdad-VOP dd. 14-2-1984.

Eind februari publiceerde een Palestijns blad *) een vraaggesprek met over het bezoek aan Moskou. Volgens hem was er in de Sovjethoofdstad uitvoerig overleg gepleegd met een delegatie van het CC/CPSU en het Afro-Aziatisch solidariteitscomité, waarbij op alle punten overeenstemming was bereikt **). De Sovjets hadden laten weten te hechten aan Palestijnse eenheid en normalisering van de relatie tussen Syrië en de PLO. Met name voor dit laatste zouden zij zich actief willen inzetten. Tenslotte maakte wel gewag van het overleg met de leiders van de delegaties van Cuba, Mongolië en Nicaragua, maar noemde hij de ontmoeting met merkwaardig genoeg niet.

Een Jordaanse krant ***) wist met een beroep op een anonieme PLO-bron te melden dat in Moskou als een staatshoofd was ontvangen en zo door de nieuwe Sovjettop als door de Poolse leiders was uitgenodigd voor een officieel bezoek. Dezerzijds wordt aangenomen dat de inhoud van dit persbericht de toets der kritiek niet kan doorstaan.

In een vraaggesprek met een Palestijn radiostation medio maart ****) deelde mee dat de Sovjets rond de begrafenis van "open en eerlijk" met hadden gesproken. Zij bleken er duidelijk op uit te zijn de goede relaties voort te zetten en uit te bouwen.

Eind maart bracht het in Parijs verschijnende weekblad 'Afrique Asie' het opzienbarende bericht dat de PLO-voorzitter, tijdens zijn verblijf in Moskou wel degelijk een langdurig onderhoud had gehad met de nieuwe CPSU-leider . Het Sovjetpersbureau TASS gaf op 29 maart hierover een woedende verklaring uit die uitliep op de vraag wie de schrijver van het betreffende artikel met deze leugen wilde dienen. Deze reactie van Sovjetzijde past goed in de hypothese dat de Kremlinleiders contacten met uit de weg gaan omdat zij vrezen dat de PLO-voorzitter die alleen maar wil gebruiken om zijn positie binnen de overkoepelende Palestijnse bevrijdingsorganisatie en tegenover de Syrië te verstevigen.

---

*) 'Falastin Al-Thawra' dd. 25-2-1984.

**) In een interview dat 'Aden-VOP' op 26-3-1984 uitzond, liet zich op identieke wijze uit.

***) 'Al-Dustur' (Amman) dd. 26-2-1984.

****) 'Bagdad-VOP' dd. 16-3-1984.

TASS over het DFLP

Het Sovjetrussische persbureau besteedde op 26 februari vrij uitgebreid aandacht aan een massabijeenkomst die in Damascus werd gehouden ter herdenking van de oprichting van het DFLP in februari 1969. Verbazingwekkend was dit niet, want de sprekers deden uitspraken die de leiders in Moskou graag hoorden.

Volgens het verslag voerde PNC-voorzitter als eerste het woord. Hij prees het Democratisch Front wegens "de aanzienlijke successen die het in de afgelopen jaren had geboekt bij het verhinderen van de uitvoering van imperialistische en zionistische plannen, gericht op de liquidatie van de Palestijnse zaak".

De tweede feestredenaar, (plv. secr.-gen. DFLP), hield de menigte voor dat "een versterking van de alliantie tussen Syrië, de Libanese nationale patriottische krachten en de Palestijnse revolutie noodzakelijk is om de Palestijnse strijd succesvol te doen zijn".

Moskou prijst Lybië

Diezelfde dag zond een Sovjet-radiostation een commentaar uit waarin de Lybische houding tegenover de Midden-Oosten-problematiek als "realistisch en constructief" werd omschreven *). En dan te bedenken dat tien dagen eerder een opgehitste menigte de Jordaanse ambassade in Tripoli had bestormd en in brand gestoken uit protest tegen de politiek van Amman om over ander Lybische extra vaganties nog maar te zwijgen.

Kort daarna zond dezelfde zender een beschouwing uit die niet anders gekarakteriseerd kon worden dan als een lofzang op de Lybische opstelling inzake de ontwikkelingen in de Arabische regio **). De commentator hield zijn luisteraars onder meer voor dat het bewind in Tripoli zich in de rechtvaardige Arabische strijd tegen zionisme en imperialisme niet beperkte tot politieke retoriek - zoals andere regimens in de ogen van de spreker blijkbaar deden -, maar dat het ook "materiële assistentie verleent aan de strijdende Palestijnen door vrijwilligers naar Libanon te zenden". Voorts werd gezegd dat de bestaande relatie tussen Lybië en "het vooraan in de strijd tegen het Israëliëse zionisme en het Amerikaanse imperialisme staande Syrië" niet alleen hecht maar ook vanzelfsprekend was. "Deze beide landen vormen op het ogenblik inzake alle aspecten van de Midden-Oosten-kwestie een verenigd front", aldus

---

*) 'Radio Moskou' dd. 26-2-1984.

**) 'Radio Moskou' dd. 3-3-1984.

een klaarblijkelijk tevreden commentator.

De lof over daadwerkelijke steun van Lybië aan de strijdende Palestijnen komt in een wel heel vreemd daglicht te staan als in rekening wordt gebracht dat zich er in het openbaar reeds enige jaren over beklagt dat weliswaar zijn mond vol heeft over materiële steun aan de Palestijnse bevrijdingsstrijd, maar zelfs tijdens de Israëliësche inval in Libanon in 1982 nog geen wapen aan de PLO en Al Fatah heeft geleverd.

Er is echter nog meer. Het is immers algemeen bekend dat de rebellie binnen Al Fatah actief wordt gesteund door Tripoli. Het Lybische 'Algemene Volkscongres' nam tijdens zijn zitting in februari 1984 zelfs een resolutie aan waarin "de revolutionaire beweging binnen Al Fatah" (lees : de muiters) officieel steun werd toegezegd en tegelijkertijd als verrader werd aangemerkt en ter berechting werd voorgedragen. Reeds eerder, eind februari 1983, was er in de Lybische media van beschuldigd in werkelijkheid een Israëliësche infiltrant in de Palestijnse verzetsbeweging te zijn en voor de Mossad te werken. Na de aanslag op een Lybische diplomaat in Rome in januari 1984 werden vanuit Tripoli soortgelijke aantijgingen aan het adres van geuit.

-----in Damascus

Van 10 tot 13 maart bracht een Sovjet-delegatie onder leiding van (politburo CPSU, 1e plv. premier USSR) een bezoek aan Syrië)*).

In een voorbeschouwing van Sovjetzijde **) werd de Syrische politiek hemelhoog geprezen. Zo werd verklaard dat de USSR veel waardering had voor de moed en standvastigheid van Syrië, dat inmiddels het sterkste Arabische bastion was geworden bij de verdediging van de rechten van de Arabische volkeren tegen de imperialistisch-zionistische agressie. Vervolgens werd opgemerkt dat iedere versterking van Syrië een substantiële bijdrage betekende aan de voortzetting van de strijd van de

---

*) Hij werd bij zijn vertrek uit Moskou niet alleen uitgeleide gedaan door verschillende staats- en partijleiders, maar interessant genoeg ook door de eerste plv. voorzitter van het KGB, .

**) 'Radio Moskou' dd. 5-3-1984.

Arabieren voor de triomf van hun rechtvaardige zaak.

Na afloop van het beraad in Damascus werd een gezamenlijke verklaring uitgegeven *) waarin werd gezegd dat de besprekingen waren gevoerd in "een geest van vriendschap en wederzijds begrip". had veel waarde- ring getoond voor de consistente opstelling van Syrië in zaken het Midden Oosten betreffende en voor de effectieve bijdrage van Damascus aan de bestrijding van de Amerikaans-Israëliische pogingen om de Arabische volken vrede op te dringen via afzonderlijke verdragen.

Vervolgens meldden de gesprekspartners diepgaand van gedachten te hebben gewisseld over kwesties betreffende de stand van zaken binnen de Palestijnse verzetsbeweging, waarbij zij uitgingen van de importantie van de Palestijnse factor in de strijd voor een duurzame en rechtvaardige vrede in het Midden Oosten. Beide zijden bleken overtuigd te zijn van de noodzaak tot eenheid binnen de PLO, "de enige legitieme vertegenwoordigster van het Palestijnse volk", en de noodzaak de onenigheid onder de Palestijnen op te lossen "op een progressief-patriottische en anti-imperialistische basis". De partijen waren het er voorts over eens, dat verwezenlijking van de Palestijnse aspiraties onmogelijk was "als niet werd vastgehouden aan de uitspraken van de PNC en aan de samenwerking van de PLO met Syrië, de andere progressieve Arabische staten en de patriottische krachten elders in de Arabische regio".

Merkwaardig genoeg bevatte het communiqué niet de welhaast obligate oproep tot het beleggen van een internationale conferentie over een allesomvattende vredesregeling voor het Israëliisch-Arabisch/Palestijnse conflict. Het heeft er alle schijn van dat men een dergelijke bijeenkomst ongewenst acht zo lang en tegenover elkaar staan. Het lijkt immers onwaarschijnlijk dat deze ommissie een concessie van Moskou is aan Palestijnse extremisten, die iedere politieke oplossing verwerpen. Overigens liet de inhoud van de verklaring er geen twijfel over bestaan dat de Sovjets sympathieker dachten over het beleid van Damascus dan over de politiek van .

----- in Moskou

Na afloop van het beraad van de radicale Palestijnse verzetsbewegingen in Aden van 23 tot 26 maart**) reisde de secretaris-generaal van het

---

*) 'Pravda' dd. 14-3-1984.

**) Vgl. Focus nr. A84/038 dd. 28-5-1984, blz. 13/14.

DFLP, , opnieuw naar Moskou. In de Sovjetmedia werd geen aandacht geschonken aan het bezoek en evenmin werd na afloop een communiqué uitgegeven.

Op 31 maart doorbrak 'Radio Aden' evenwel het stilzwijgen door te berichten dat tegenover de Moskouse correspondent van het Zuidjemenitische persbureau ANA had verklaard in opdracht van de deelnemers aan het radicale beraad in Aden naar de USSR te zijn gegaan om te overleggen met vertegenwoordigers van het CC/CPSU en de leiding van het Afro-Aziatische Solidariteitscomit . De besprekingen in Moskou moesten leiden tot coördinatie inzake maatregelen ter versterking van de eenheid binnen de PLO op basis van strijd tegen "een politiek van capitulatie". had naar zijn zeggen inmiddels begrepen dat zijn gastheren de resultaten van het overleg van de radicalen in Aden positief beoordeelden.

----- in Damascus -----

, plv. hoofd van de afdeling buitenland van de CPSU, verantwoordelijk voor het Midden-Oosten, bracht medio april een bezoek aan Syrië. Volgens zette de CPSU-functionaris bij die gelegenheid de in maart door begonnen bemiddeling tussen Damascus en Al Fatah voort *).

Tijdens zijn verblijf in de Syrische hoofdstad zou onder andere de zich tegenover opstellende PNC-voorzitter hebben ontmoet, met wie hij vooral zou hebben gesproken over de situatie binnen en rond de PLO, waarbij beide gesprekspartners "uitgingen van huwederzijdse zorg voor de Palestijnse eenheid". Volgens een anonieme Palestijnse bron waren de visies van beide partijen identiek **).

Overigens kon moeilijk als onbevangen bemiddelaar worden gekenschetst. Op 2 april had de Syrische regeringskrant 'Tishrin' namelijk een speciaal voor dat blad geschreven beschouwing van de hand van deze CPSU-topfunctionaris gepubliceerd. Daarin gaf hij aan dat de VS nog

---

*) KUNA dd. 17-4-1984.

**) 'Radio Monte Carlo' dd. 15-4-1984.

steeds doende was een wig te drijven in het Palestijnse verzet, Syrië te isoleren en de Palestijnen te bewegen een capitulationistische houding aan te nemen. Vervolgens noemde hij Syrië de belangrijkste kracht in de strijd tegen die vijandige plannen. In de Sovjetoptiek achtte hij het "van essentieel belang voor de vervulling van de nationale aspiraties van het Palestijnse volk", dat de PLO zich zou blijven houden aan "de verschillende PNC-resoluties en de lijn van confrontatie met de Israëliëse agressie", krachtig tegenstand zou bieden tegen "de Camp David-politiek van afzonderlijke overeenkomsten" en nauw zou samenwerken met "Syrië, de andere progressieve Arabische staten en alle krachten in de wereld die zich verzetten tegen het imperialisme".

In een later vraaggesprek met het persbureau van Koeweit *) werd nog duidelijker. Hij verklaarde bij die gelegenheid dat de PLO weliswaar sinds de zomer van 1982 met problemen had te kampen, maar dat het conflict pas tot een climax was gekomen nadat Cairo had bezocht en nog enige andere stappen had gedaan in strijd met PNC-uitspraken. Enkele Palestijnse bewegingen, aldus de CPSU-functienaris, zien deze gebeurtenissen als een gevaarlijke bedreiging voor de PLO zelf, omdat die organisatie daardoor gedwongen wordt af te zien van de strijd. Een breuk zou evenwel voorkomen kunnen worden "als de Palestijnen zich maar weer verenigen rond de uitgangspunten van de PLO, die erop gericht zijn de nationale rechten van het Palestijnse volk te verwezenlijken". wees er vervolgens op dat de Palestijnse bevrijdingsorganisatie wereldwijd erkenning had gevonden omdat zij een anti-imperialistische koers volgde. De principes die tot dit succes hadden geleid "moeten daarom in ere worden gehouden". De Sovjets, zo zei hij tenslotte, "zullen hun positie op alle vraagpunten, inclusief een eventueel bezoek van aan Moskou, bepalen in het licht van de belangen van de Palestijnse beweging en de Palestijnse nationale eenheid".

Sovjetlof voor Damascus

Medio april zonden het CC/CPSU en het presidium van de Opperste Sovjet ter gelegenheid van de Syrische nationale feestdag gezamenlijk een felicitatietelegram aan president (**). Daarin heette het dat de

---

*) KUNA dd. 6-4-1984.

**) TASS dd. 16-4-1984.

consistente opstelling van Syrië jegens de Israëlijsche agressie en de imperialistische pogingen te interweniëren in zaken die alleen de Arabische staten aangaan, veel sympathie en diep respect in de USSR hebben opgeroepen. De Sovjetleiders verklaarden voorts bijzonder belang toe te kennen aan de pogingen van de leiders in Damascus om alle Arabieren bijeen te brengen op een patriottische, anti-imperialistische basis teneinde een rechtvaardige, allesomvattende oplossing van het Midden-Oosten-conflict te verzekeren en zo de plannen van de VS en Israël voor afzonderlijke deelverdragen te frustreren.

Enkele dagen later viel op de Sovjet-radio opnieuw een ode aan Damascus te beluisteren *). De intentie van de Syrische leiders om niet toe te geven aan imperialistische druk werd belangrijk genoemd voor de hele Arabische bevrijdingsbeweging en voor het uiteindelijke succes van de rechtvaardige strijd van Libanezen en Palestijnen, ja, van alle Arabieren voor de verdediging van hun legitieme rechten en belangen.

-----
toch naar Moskou ?

Eind februari berichtte Wafa vanuit Tunis dat binnen enkele weken zowel een PLO-delegatie als een Al Fatah-afvaardiging naar de USSR zouden reizen voor overleg met Sovjetfunctionarissen **).

Een paar weken later vertelde zelf dat in maart of april naar Moskou zou gaan voor een voortzetting van de besprekingen die bij de begrafenis van waren gevoerd ***). En

(CC/Fatah) zei vervolgens bijna een maand later dat de PLO-voorzitter binnen enkele dagen op uitnodiging van het presidium van de Opperste Sovjet naar de USSR zou reizen ****). De stellige verklaringen van en lijken zich overigens maar moeilijk te verdragen met de inhoud van de slotpassage van het hiervoor gememoreerde interview van het persbureau KUNA met CPSU-topfunctionaris .

---

*) 'Radio Moskou' dd. 21-4-1984.
**) KUNA dd. 23-2-1984.
***) 'Bagdad-VOP' dd. 16-3-1984.
****) 'Al Dustur' (Amman) dd. 12-4-1984,

Medio april werd het duidelijk dat de Al Fatah-top ook niet (meer) uitging van een bezoek op korte termijn aan aan het Kremlin. Tijdens een bijeenkomst van het CC/Al Fatah in Tunis op 14 april werd namelijk wel gesproken over een bezoek van een delegatie aan Moskou eind april, maar bleek men er vanuit te gaan dat die afvaardiging zou leiden *). De delegatie zou in de Sovjet-hoofdstad moeten gaan praten over de voorstellen die medio maart in Damascus zou hebben gedaan en over het plan dat de radicale Palestijnse verzetsbewegingen eind maart in Aden hadden geformuleerd **).

bleef overigens naar buiten toe vasthouden aan zijn opvatting dat een reis van naar Moskou niet lang meer op zich zou laten wachten. Volgens hem zou de Al Fatah-delegatie onder op 25 april naar de USSR gaan om daar het aanstaande bezoek van de PLO-voorzitter voor te bereiden ***).

----- en de Sovjet-Unie -----

Het mag opvallend genoemd worden dat (alias) het afgelopen jaar enkele malen een prominente rol heeft gespeeld in de contacten van Al Fatah met Moskou. Hij bezocht in juni 1983 tot tweemaal toe de Sovjethoofdstad ****), ontving in november 1983 en februari 1984 voor de Al Fatah-top bestemde Sovjetboodschappen *****) en moest - zoals hierboven werd gememoreerd - de delegatie leiden die in april 1984 naar de USSR zou gaan. Niet duidelijk is of van uit Al Fatah naar voren is geschoven of dat de Sovjets het oog op hem hebben laten vallen.

was niet alleen een van de oprichters van Al Fatah maar is ook altijd lid van het CC van die groepering geweest. Hij wil - ook in het

---

*) 'Bagdad-VOP' dd. 15-4-1984.

**) KUNA dd. 16-4-1984.

***) KUNA dd. 17-4-1984.

****) Vgl. Focus nr. A84/039 dd. 24-5-1984, blz. 12/13 resp. 14.

*****) Vgl. Focus nr. A84/041 dd. 21-6-1984, blz. 3/4 resp. Focus nr. A84/043 dd. 27-6-1984. blz. 8.

openbaar - nog wel eens van mening verschillen met *), bij welke gelegenheden hij radicalere posities pleegt in te nemen dan de PLO-voorzitter. Voorts was hij de uiteindelijke man achter de aanslagen die de zgn 'Zwarte September Organisatie' (BSO) in de eerste helft van de jaren zeventig pleegde onder andere in West-Europa. Inmiddels is hij al jaren hoofd van het 'Verenigd Veiligheidsapparaat' van Al Fatah, dat naar verluidt niet alleen in verschillende West-europese landen over steunpunten beschikt, maar ook in staat geacht wordt om op afroep aanslagen uit te voeren.

De rol van in de contacten van Al Fatah met Moskou verbaast toch wel enigszins, al is het maar omdat hij zich de laatste jaren enige malen kritisch heeft uitgelaten over de houding van de Sovjets jegens de Palestijnen. Zo verweet hij het Kremlin na de inval van Israël in Libanon in juni 1982 in verschillende vraaggesprekken, dat het zich niet actief met de gang van zaken bemoeide **) en uitte hij in december 1983 kritiek op de wijze waarop een Sovjet-delegatie de inter-Palestijnse gevechten heeft omschreven ***). In november 1983 maakt hij bij twee gelegenheden duidelijk ervan overtuigd te zijn dat, als Moskou uiteindelijk zou moeten kiezen tussen Syrië en Al Fatah, de keus op de Syriërs zou vallen***).

Tenslotte

In de periode januari-april 1984 maakten Arabische persbureau's herhaaldelijk, veelal met een beroep op het Palestijnse persbureau Wafa of andere Palestijnse bronnen, melding van ontmoetingen tussen en Sovjet-ambassadeurs in Arabische landen. Volgens die berichten zouden de diplomatieke vertegenwoordigers van Moskou zich bij die gelegenheden menigmaal lovend over de PLO-voorzitter hebben uitgelaten. De Sovjet-media meldden evenwel nimmer ook maar iets over deze besprekingen. De vraag dringt zich daarom op of de aanhangers van niet te veel wa de toekenden aan die ontmoetingen, zo zij al plaatsvonden. Aangezien de Sovjetmedia de afgelopen maanden duidelijk hebben laten doorschemeren, dat het Kremlin op z'n minst kritisch staat tegenover aspecten van het politieke beleid van de PLO-voorzitter, mag aangenomen worden dat de Arabische persberichten over loftuitingen van Sovjet diplomaten aan het adres van met de nodige korrels zout genomen moeten worden.

---

*) Vgl. Focus nr. A84/037 dd. 24-5-1984, blz 8/9, en Focus nr. A84/038 dd. 28-5-1984, blz. 4 en 16.

**) Zie bijvoorbeeld 'AFP' dd. 11-6-1982, 'Beiroet-VOP' (Palestina) dd. 17-6-1982, 'Radio Monte Carlo' dd. 18-6-1982 en 'de Volkskrant' (Nederland) dd. 20-7-1982.

***) Vgl. Focus nr. A84/041 dd. 21-6-1984, blz. 12.